

Nazwa przedmiotu: JĘZYK, JAKO NARZĘDZIE ODZWIERCIEDLANIA I TWORZENIA RZECZYWISTOŚCI					
Kod przedmiotu: 0100-MIHSD 001	Rok: I 2011/2012	Semestr: letni	Ilość godzin: 30	Typ zajęć: do wyboru	ECTS 3 pkt
Forma zajęć: seminarium	Język: polski	Zaliczenie: 1. Aktywność na zajęciach 2. Praca pisemna 3. Test końcowy	Prowadzący: prof. dr hab. Piotr Cap		
Liczba miejsc: 12 osób	Wymagania/preferencje przy przyjmowaniu: Ogólna humanistyczna wiedza na poziomie studiów magisterskich Znajomość języka obcego				
Ogólny opis przedmiotu: Język jest tworzywem i spoiwem komunikacji społecznej, o dwukierunkowej charakterystyce. Jednocześnie odzwierciedla rzeczywistość (w tym stany oraz przemiany społeczne i kulturowe) i tworzy rzeczywistość nową, poprzez proponowanie (często pośrednio w procesie mediatyzacji) określonych rozwiązań (w tym kwestii społecznych). Niniejsze seminarium stanowi interdyscyplinarny manifest w/w relacji, przedstawiony w oparciu o metodologię dynamicznie rozwijającej się „Krytycznej Analizy Dyskursu”. Operując w obrębie takich dziedzin jak językoznawstwo, socjologia, kulturoznawstwo, medioznawstwo i psychologia społeczna, stawia sobie za cel pojednanie metod analizy (mediatyzowanych) procesów społecznych i kulturowych, oryginalnie przyjętych w każdej z wymienionych dziedzin.					
Cel zajęć: Przedstawić materiał o profilu językoznawczym, odwołujący się do konkretnych zjawisk społecznych, wpisujący się w ogólnościwiatowy nurt synergii nauk humanistycznych i społecznych. Przedstawić ofertę dla kandydatów wywodzących się z różnych dyscyplin naukowych, ale i dla rynku pracy, zainteresowanego pozyskiwaniem ekspertów zdolnych stosować wiedzę językoznawczą w żywej interakcji społecznej.					
Zamierzone efekty kształcenia:					
1. Wiedza: Po zakończeniu kursu doktorant zna: - relację język – myśl – rzeczywistość w kontekście społecznym - rozróżnienia opisowej i kreatywnej funkcji wypowiedzi językowej - interpretację przekazu językowego na różnych poziomach mediatyzacji - opisy wybranych typów dyskursu publicznego pod względem ich funkcji społecznych - ocenę perspektyw, szans i zagrożeń płynących z komunikacji zglobalizowanej i mediatyzowanej					

2. Umiejętności:

Po zakończeniu kursu doktorant potrafi:

- Analizować społeczne uwarunkowania i konsekwencje przekazu językowego oryginalnego
- Interpretować społeczne uwarunkowania i konsekwencje przekazu językowego mediatyzowanego
- Formułować sądy i hipotezy dotyczące rozwoju współczesnej komunikacji społecznej
- Korzystać z potencjału interdyscyplinarnego aparatu badawczego na styku nauk humanistycznych i społecznych
- Łączyć wiedzę teoretyczną z jej praktycznym zastosowaniem do analizy aktów perswazji i manipulacji językowej

3. Inne kompetencje (postawy):

W wyniku uczestnictwa w zajęciach doktorant:

- ma zdolność postrzegania relacji pomiędzy dyscyplinami składowymi współczesnej humanistyki
- jest uwrażliwiony na makro-społeczne aspekty przekazu językowego
- posiada zdolność czerpania z rozmaitych aparatów badawczych na rzecz wypracowania własnego modelu teoretycznego

Sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów:

1. Praca pisemna związana z tematem seminarium
2. Pisemny tekst końcowy sprawdzający podstawową wiedzę studenta w zakresie terminologii oraz wiadomości faktograficznych zdobytych na zajęciach
3. W trakcie zajęć student będzie musiał odpowiadać na pytania, dyskutować, argumentować w formie zajęć kontaktowych lub online.

Szczegółowy opis przedmiotu (treści programowe):

1. Dwukierunkowa charakterystyka języka, jako społecznego narzędzia odzwierciedlania i tworzenia rzeczywistości.
  - a. „refleksja świata” w języku;
  - b. „tworzenie świata” poprzez język;
  - c. prospektywna i retrospektywna funkcja dyskursu.
2. Deskryptywna funkcja języka w odniesieniu do komunikacji i relacji społecznych.
  - a. opis relacji przestrzennych;
  - b. opis relacji czasowych;
  - c. opis relacji aksjologicznych.
3. Preskryptywna funkcja języka w odniesieniu do komunikacji i relacji społecznych.
  - a. tworzenie relacji przestrzennych;
  - b. tworzenie relacji czasowych;
  - c. tworzenie relacji aksjologicznych.
4. Systemowy i funkcjonalny opis języka.
  - a. podejście pragmatyki językowej;
  - b. podejście *Systemic Functional Linguistics*;
  - c. podejście Krytycznej Analizy Dyskursu.
5. Interdyscyplinarne teorie opisu języka z pogranicza językoznawstwa, medioznawstwa

- socjologii i psychologii społecznej.
- a. płaszczyzna „językoznawstwo-medioznawstwo”;
  - b. płaszczyzna „językoznawstwo-socjologia”;
  - c. płaszczyzna „językoznawstwo-psychologia społeczna”
6. Pojęcia robocze Krytycznej Analizy Dyskursu: dyskurs, tekst, styl, retoryka, erystyka, perswazja, manipulacja. **(w formule e-learning)**
- a. dyskurs jako skontekstualizowany tekst;
  - b. retoryka konstatywna i performatywna;
  - c. pogranicze „konstruktywnej” perswazji i manipulacji.
7. Podstawowe teorie medialne – modele komunikacji językowej i komunikacji medialnej. **(w formule e-learning)**
- a. modele intratekstualne;
  - b. modele intertekstualne;
  - c. wielopoziomowe modele komunikacji mediatyzowanej (*multi-tier generic chains*)
8. Komunikacja werbalna i niewerbalna (język ciała) - słowo i obraz w komunikacji medialnej. **(w formule e-learning)**
- a. pragmatyka języka;
  - b. pragmatyka obrazu;
  - c. akty mowy i akty performatywne wizualne.
9. Stylistyka dyskursu – zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi medialnej. (w formule e-learning)
- a. asercja medialna;
  - b. wypowiedź medialna dyrektywna;
  - c. wypowiedź medialna zobowiązująca (*commissive*).
10. Retoryka dyskursu - przegląd środków retorycznych w mediach, argumentacyjna struktura dyskursu. **(w formule e-learning)**
- a. sylogizm;
  - b. teza-antyteza;
  - c. inne sądy relacyjne (*relational propositions*).
11. Językowe i ponad-językowe poziomy analizy dyskursu. Dyskurs, jako struktura i proces. Analiza zawartości i treści dyskursu na poziomie mikro (zdanie, wyrażenie) i makro (tekst).
- a. mikropragmatyka (poziom wyrażenia);
  - b. makropragmatyka (poziom tekstu);
  - c. makroakcja a makroakt mowy.
12. Semiotyczna analiza przekazu - przekaz werbalno-wizualny a inne rodzaje komunikatów. Kreowanie obrazu świata w tekstach medialnych.
- a. kontekst odbiorcy bezpośredniego;
  - b. kontekst odbiorcy potencjalnego;

- c. pojednanie oczekiwań odbiorcy bezpośredniego i potencjalnego w przekazie.
- 13. Gatunki dyskursu. Strategie dyskursywne a przydatność podziałów genologicznych w mediach na przykładzie wybranych gatunków dziennikarskich.
  - a. tekst prasowy a tekst „do prasy”;
  - b. rekontekstualizacja treści oryginalnej w tekście dziennikarskim;
  - c. gatunki dyskursu prasowego (od notatki do reportażu). **(w formule e-learning)**
- 14. Pragmatyka dyskursu. Perswazyjność tekstów - językowe i pozajęzykowe (fotografia, ilustracja, cytaty i kryptocytaty, cudze słowa i wypowiedzi, grafika) środki perswazji.
  - a. schemat perswazyjny „od asercji do dyrektywy”;
  - b. perswazja poprzez odwołanie do sądów niepodważalnych;
  - c. perswazja poprzez odwołanie do autorytetu.
- 15. Manipulacja w przestrzeni społecznej - implikatury i presupozycje w dyskursie politycznym, dyplomatycznym, reklamowym.
  - a. odwoływalność implikatury jako narzędzie manipulacji;
  - b. implikatura jako nośnik „palety znaczeń”;
  - c. założenie (presupozycja) wiedzy wspólnej (nadawca-odbiorca) jako akt manipulacji.

Zalecana literatura:

Bartmiński, J., *Językowy obraz świata*, Lublin 1999
Bloomfield, L. *Language*, London 1935
Berger P. L., Luckmann T., *Społeczne tworzenie rzeczywistości*, Warszawa 1983
Duszak, A., Fairclough, N., *Krytyczna Analiza Dyskursu: Interdyscyplinarne podejście do komunikacji społecznej*, Kraków 2008.
Fairclough, N., *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*, London 2003
Głowiński, M. (red.), *Znak, styl, konwencja*, Warszawa 1977
Hart, C. (red.), *Critical Discourse Studies in Context and Cognition*, Amsterdam 2011
Łuczyński, E., Maćkiewicz, J., *Językoznawstwo ogólne - wybrane zagadnienia*, Gdańsk 2000
Wieczorek, U., *Wartościowanie. Perswazja. Język*, Kraków 1999
Wodak, R., Chilton P. (red.), *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis: Theory, Methodology and Interdisciplinarity*, Amsterdam 2005

Punkty ECTS: 3 pkt

1. Aktywny udział w seminarium - 0, 5 pkt.
2. Test - 1 pkt
3. Praca pisemna - 1 pkt.
4. Lektura tekstów i literatury przedmiotowej - 0, 5 pkt.